

**ნიკოლოზ ბარათაშვილი**  
**Nikoloz Baratashvili**

ნიკოლოზ ბარათაშვილი (1817-1845) ქართული მწერლობის კლასიკოსია. იგი ქართული რომანტიკული ლიტერატურის ყველაზე დიდი წარმომადგენელია. მისი პოეზია ინგლისურ ენაზე სრული სახით თარგმნილი არ არის. ჟურნალის წინამდებარე ნომერში ვაქვეყნებთ მის სამ საუკეთესო ნაწარმოებს: „ცისა ფერს“ (დონალდ რეიფილდის თარგმანით: *The Literature of Georgia. A History. Carzon*), „ფიქრნი მტკვრის პირას“ და „მერანი“ (ვენერა ურუშაძის თარგმანით: *Anthology of Georgian Poetry*, Tbilisi 1958). ქართული ტექსტი იბეჭდება პავლე ინგოროყვას გამოცემის მიხედვით (*ნიკოლოზ ბარათაშვილი, თხზულებანი*, 1954).

*რედაქტორი*

Nikoloz Baratashvili (1817-1845) is the greatest representative of Georgian Romanticism. His poetry has not been fully translated into English. In this issue of the journal, three of Baratashvili's best known poems are published: *Sky Blue* (translated by Donald Rayfield: *The Literature of Georgia. A History. Carzon*), *Meditations by the river Mtkvari and Merani* (translated by Venera Urushadze. *Anthology of Georgian Poetry*, Tbilisi 1958). The Georgian text is published as cited in the edition by Pavle Ingorokva (*Nikoloz Baratashvili. Works*, 1959).

*The Editor*

## ცისა ფერს

ცისა ფერს, ლურჯსა ფერს,  
პირველად ქმნილსა ფერს  
და არ ამ ქვეყნიერს,  
სიყრმიდგან ვეტრფოდი.

და ახლაც, როს სისხლი  
მაქვს გაციებული,  
ვფიცავ [მე] — არ ვეტრფო  
არ ოდეს ფერსა სხვას.

თვალეზში მშვენიერს  
ვეტრფი მე ცისა ფერს;  
მოსრული იგი ცით  
გამოკრთის სიამით.

ფიქრი მე სანატრი  
მიმიწვევს ცისა ქედს,  
რომ ეშხით დამდნარი  
შევერთო ლურჯსა ფერს.

მოკვდეზი — ვერ ვნახავ  
ცრემლსა მე მშობლიურს, —  
მის ნაცვლად ცა ლურჯი  
დამაფრქვევს ცვარს ციურს!

სამარეს ჩემსა, როს  
გარს ნისლი მოეცვას —  
იგიცა შესწიროს  
ციაგმან ლურჯსა ცას!

## ფიქრნი მტკვრის პირას

წარვედ წყალის პირს სევდიანი ფიქრთ გასართველად,  
აქ ვეძიებდი ნაცნობს ადგილს განსასვენებლად;  
აქ ლბილს მდელოზუედ სანუგეზოდ ვინამე ცრემლით,

## The Blue Sky

Sky colour, azure colour,  
First created colour  
And not of this earth  
I have loved since boyhood.

And now that my blood  
Is chilled.  
I swear I do not love  
Any other colour.

Beautiful to my sight,  
I love the sky colour;  
Coming through the heavens  
It shimmers with harmony.

A nostalgic thought  
Draws me to the sky's edge,  
That melting in magic  
I should join the azure sky.

I shall die, I shall not see  
A parental tear,  
Instead the azure sky  
Will shed heavenly dew on me.

When around my grave  
The fog hangs,  
The scintillation will offer it up  
To the azure sky.

აქაც ყოველი არემარე იყო მოწყენით;  
ნელად მოდელავს მოდუდუნე მტკვარი ანკარა  
და მის ზვირთებში კრთის ლაჟვარდი ცისა კამარა.

იდაყვ-დაყრდნობილ ყურს უგდებ მე მისსა ჩხრიალსა  
და თვალნი რბიან შორად, შორად, ცის დასავალსა!  
ვინ იცის, მტკვარო, რას ბუტბუტებ, ვისთვის რას იტყვი?  
მრავალ დროების მოწამე ხარ, მაგრამ ხარ უტყვი!..  
არ ვიცი, ამ დროს ჩემს წინაშე ჩვენი ცხოვრება  
რად იყო ფუჭი და მხოლოდა ამაოება?..  
მანინც რა არის ჩვენი ყოფა — წუთისოფელი,  
თუ არა ოდენ საწყაული აღუვსებელი?  
ვინ არის იგი, ვისთვის გული ერთხელ ადევსოს,  
და რაც მიეღოს ერთხელ ნატვრით, ისი ეკმაროს?

თვითონ მეფენიც უძლეველნი, რომელთ უმაღლეს  
არც ვინღა არის, და წინაშე არც ვინ აღუდგეს,  
რომელთ ხელთ ეპყრასთ უმაღლესი სოფლის დიდება,  
შფოთვენ და დრტვინვენ და იტყვიან: „როდის იქნება,  
ის სამეფოცა ჩვენი იყოს?“ და აღიძვრიან  
იმავე მიწისთვის, რაც დღეს თუ ხვალ თვითვე არიან!..

თუნდ კეთილ მეფე როდის არის მოსვენებული?  
მისი სიცოცხლე: ზრუნვა, შრომა და ცდა ქებული,  
მისი ფიქრია, თუ ვით უკეთ მან უპატრონოს  
თავისს მამულსა, თვისთა შვილთა, რომ შემდგომსა დროს  
არ მისცეს წყევით თვის სახელი შთამამავლობას!..  
მაგრამ თუ ერთხელ უნდა სოფელს ბოლო მოეღოს,  
მაშინ ვიღამ სთქვას მათი საქმე, ვინ სადღა იყოს?..

.....  
მაგრამ რადგანაც კაცნი გვქვიან - შვილნი სოფლისა,  
უნდა კიდევ მივდიოთ მას, გვესმას მშობლისა.  
არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი მკვდარსა ემსგავსოს,  
იყოს სოფელში და სოფლისთვის არა იზრუნვოს!

## **Meditations By the River Mtkvari**

On sadness wrapped, I strolled along where the waters hum and fret;  
I longed to rest in solitude and all my cares forget.  
And there beside the flowing stream, in utter weariness,  
I sank upon the soft green grass and wept in bitterness.

Borne on the sigh that silence heaves, the Mtkvari's murmur rose,  
And in its lucid beds the azure skies found sweet repose;  
And here beyond the strife of life, beyond all sordid noise,  
The mountains brooded o'er the land in calm unvarying poise.

I listened to the river's hum; I saw the heavens bend  
And kiss the mounts that with my soul and sorrow seemed to blend.  
What means your purl, O Mtkvari old, forebodes it joy or woe?  
Thou'rt witness true of bygone days, yet hum in speechless flow.

But why this life of maddening strife, if all its visions fair  
Are bubbles light, illusions bright, that burst and fade fore'er?  
Our life is but a passing dream in a fleeting hectic world.  
A never-filling boundless chaos, wherein our hopes are hurled.

The mortal heart, though sate and full, is a slave of surging fires,  
That blast the soul and steep the heart in avariced desires.  
Ev'n sovereigns great whose wealth and power are the wonder of the day  
Feel greed and envy stir their breasts for realms that others sway.

They crave and strive for more and more, and their impassioned lust  
Is for that earth wherein they're doomed to mingle with its dust.  
Or does the king whose deeds are worthy of esteem and praise  
Know peace amid the storms or cares that darken all his days?

The welfare of his native land and heirs brings him delight;  
His aim in life's to keep the honour of his country bright...  
If death holds glory in its power and the world to void is whirled,  
Then on whose lips will lie the sin and glory of the world?

If mortals of this world we are and bear the form of man,

Our duty is to serve our land and walk the ways of man.  
Unworthy is the one who's but a mass of worthless clay,  
Who dares to shun all mortal cares, yet in this world does stay!

## მერანი

მირბის, მიმაფრენს უგზო-უკვლოდ ჩემი მერანი,  
უკან მომჩხავის თვალბედითი შავი ყორანი!  
გასწი, მერანო, შენს ჭენებას არ აქვს სამძღვარი,  
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი, შავად მღელვარი!

გაკვეთე ქარი, გააპე წყალი, გარდაიარე კლდენი და ღრენი,  
გასწი, გაკურცხლე და შემიმოკლე მოუთმენელსა სავალნი დღენი!  
ნუ შეეფარვი, ჩემო მფრინავო, ნუცა სიცხესა, ნუცა ავდარსა,  
ნუ შემიბრალებ დაქანცულობით თავგანწირულსა შენსა მხედარსა!

რაა, მოვშორდე ჩემსა მამულსა, მოვაკლდე სწორთა და მეგობარსა,  
ნულა ვიხილავ ჩემთა მშობელთა და ჩემსა სატრფოს,  
ტკბილმოუბარსა;  
საც დამიღამდეს, იქ გამითენდეს, იქ იყოს ჩემი მიწა სამშობლო,  
მხოლოდ ვარსკვლავთა, თანამავალთა, ვამცნო გულისა მე  
საიდუმლო!

კვნესა გულისა, ტრფობის ნაშთი, მივცე ზღვის ღელვას,  
და შენს მშვენიერს, აღტაცებულს, გიჟურსა ლტოლვას!  
გასწი, მერანო, შენს ჭენებას არ აქვს სამძღვარი,  
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი, შავად მღელვარი!

ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში, ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის,  
ნუ დამიტეხოს სატრფომ გულისა, ნულა დამეცეს ცრემლი  
მწუხარის;  
შავი ყორანი გამითხრის საფლავს მდელოთა შორის ტიალის  
მინდვრის,  
და ქარისშხალი ძვალთა შთენილთა ზარით, ღრიალით, მიწას  
მამაყრის!

სატრფოს ცრემლის წილ მკვდარსა ოხერსა დამეცემიან ციურნი  
ცვარნი,  
ჩემთა ნათესავთ გლოვისა ნაცვლად მივალალებენ სვავნი  
მყივარნი!  
გასწი, გაფრინდი, ჩემო მერანო, გარდამატარე ბედის სამძღვარი,  
თუ აქამომდე არ ემონა მას, არც აწ ემონოს შენი მხედარი!

დაე მოვკვდე მე უპატრონოდ მისგან ოხერი!  
ვერ შემაშინოს მისმა ბასრმა მოსისხლე მტერი!  
გასწი, მერანო, შენს ჭენებას არ აქვს სამძღვარი,  
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი, შავად მღელვარი!

ცუდად ხომ მაინც არა ჩაივლის ეს განწირულის სულის კვეთება,  
და გზა უვალი, შენგან თელილი, მერანო ჩემო, მაინც დარჩება;  
და ჩემს შემდგომად მოძმესა ჩემსა სიძნელე გზისა გაუადვილდეს,  
და შეუპოვრად მას ჰუნე თვისი შავის ბედის წინ გამოუქროლდეს!

მირბის, მიმაფრენს უგზო-უკვლოდ ჩემი მერანი,  
უკან მომჩხავის თვალბედითი შავი ყორანი!  
გასწი, მერანო, შენს ჭენებას არ აქვს სამძღვარი,  
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი, შავად მღელვარი!

### **Merani**

It runs; it flies; it bears me on; it heeds no trail nor spoor;  
A raven black behind me croaks with ominous eyes of doom;  
Speed thee on and onward fly with a gallop that knows no bound,  
Fling to the winds my stormy thoughts in raging darkness found.

Go onward! onward! cleaving through roaring wind and rain  
O'er many a mount and many a plain, short'ning my days of pain;  
Seek not shelter, my flying steed, from scorching skies or storm;  
Pity not thy rider sad, by self-immolation worn.

I bid farewell to parents, kin, to friends and sweet-heart dear  
Whose gentle voice did soothe my hopes to a hot and bitter tear.  
Where the night falls, there let it dawn, there let my country be;  
Only the heavenly stars above my open heart will see.

The sighs that burn, that rend the heart to violent waves I hurl;  
To thy inspired, wild maddened flight, love's waning passions whirl.  
Speed thee on, and onward fly with a gallop that knows no bound,  
Fling to the winds my stormy thoughts, in raging darkness found.

In foreign lands thou lay me low, not where my fathers sleep;  
Nor shed thou tears nor grieve, my love, nor o'er my body weep;  
Ravens grim will dig my grave and whirlwinds wind a shroud  
There, on desert plains where winds will howl in wailings loud.

No lover's tears but only dew will moist my bed of gloom;  
No dirge but vultures' shrieks will sound above my lowly tomb;  
Bear me far beyond the bounds of fate, my Merani,  
Fate whose slave I never was, and henceforth – ne'er shall be!

By fate repulsed, oh bury me in a dark and lonely grave:  
My bloody foe, I fear thee not - thy flashing sword I brave.  
Speed thee on and onward fly with a gallop that knows no bound,  
Fling to the winds my stormy thoughts in raging darkness found.

The yearnings of my restless soul will no in vain have glowed,  
For, dashing on, my steed has paved a new untrodden road.  
He who follows in our wake, a smoother path will find;  
Daring all, his fateful steed shall leave dark fate behind

It runs; it flies; it bears me on; it heeds no trail nor spoor;  
A raven black behind me croaks with ominous eyes of doom,  
Speed thee on and onward fly, with a gallop that knows no bound,  
Fling to the winds my stormy thoughts, in raging darkness found.